

Reservatsgräns

Information

P

Parkering

Handikapparkering

Eldplats

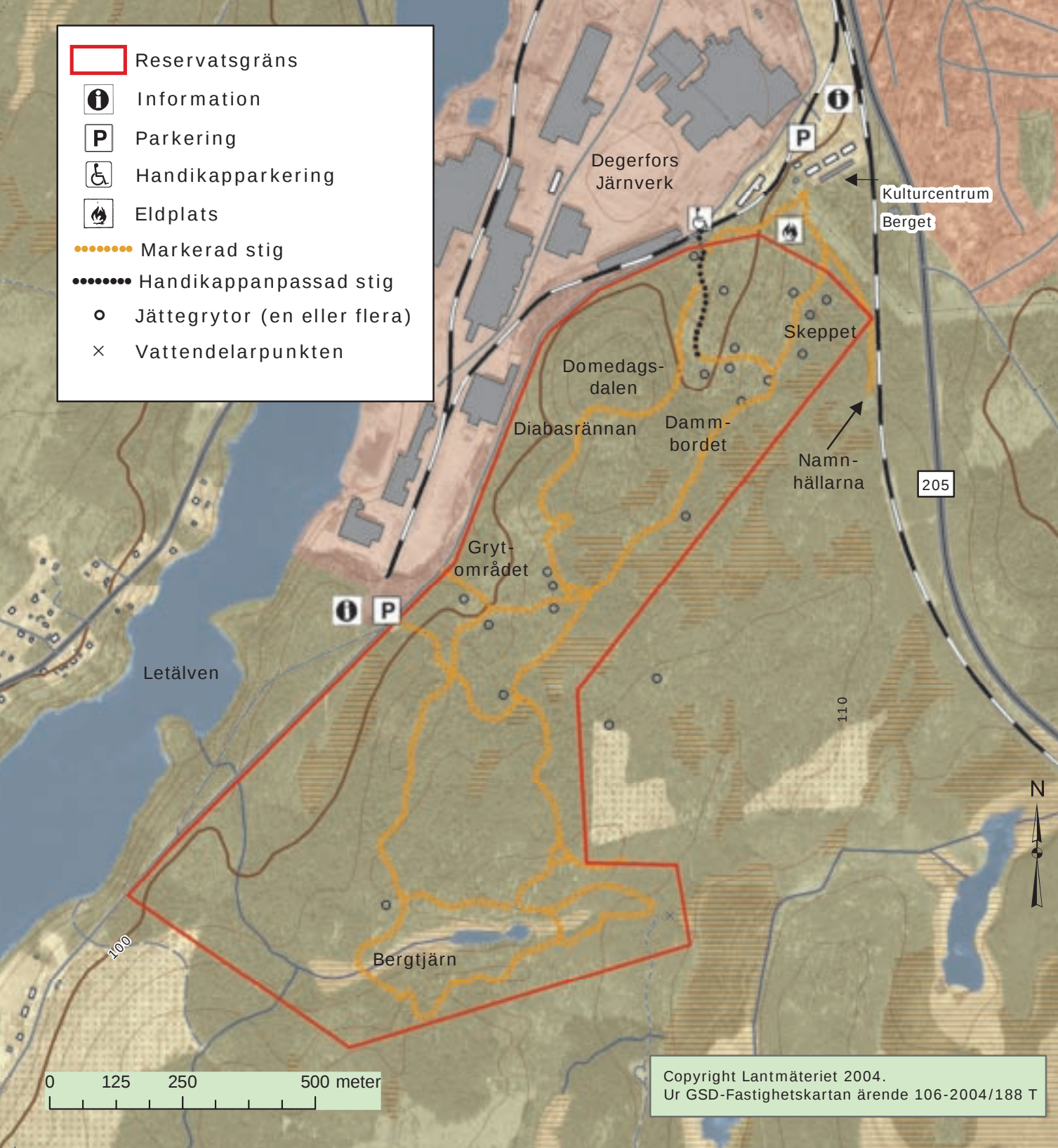
Markerad stig

Handikappanpassad stig

Jättegrytor (en eller flera)

x

Vattendelarpunkten

Så hittar du till Sveafallen

Reservatet ligger intill järnverket i sydöstra delen av Degerfors. Om du från centrum åker mot Svartå (väg 205) hittar du en vägvisningsskylt strax före vägporten under järnvägen.

Läs mera

Svenska Turistföreningens årsbok, 1975, Närke Berg och jord, Sveriges Nationalatlas, 1994 Edberg, Rolf. De glittrande vattnens land, 1980 Lindstén, Carl Anders. En resa i tiden, 2001

- Tänk på följande:**
- Flytta inte på stenar eller andra naturmaterial
 - Låt träd, buskar och andra växter stå orörda
 - Gör inte upp eld och tälta inte inom reservatet
 - Lämna inget skräp efter dig

Reservatsbestämmelserna anges utförligt på skyltar inom området.

Fakta om Sveafallen

Sveafallen blev naturreservat 1975. Reservatet ligger på landskapsgränsen mellan Närke och Värmland, i Degerfors kommun.

Areal: 88 ha

Skötsel: Sveaskog

Ytterligare information

Länsstyrelsen i Örebro län, telefon: 019-19 30 00
Hemsida: www.t.lst.se
Degerfors kommun
Sveaskog

Syftet med Sveriges naturreservat är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer och tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Produktion: Länsstyrelsen i Örebro län. Framsidan föreställer jättegrytan "Badkaret".
Layout: Veronica Svahlin. Illustration: Michael Holmberg. Foto: Åke Jansson.
Publikationsnr: 2005:25, Upplaga: 15 000 ex, Tryckeri: Edita Västra Aros AB,
Producerad: 2005-06.

NATURRESERVAT I ÖREBRO LÄN

LÄNSSTYRELSEN
DEGERFORS KOMMUN

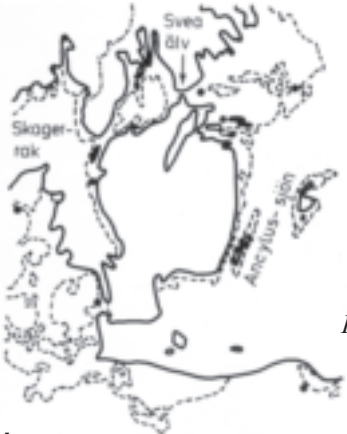
Copyright Lantmäteriet 2004.
Ur GSD-Fastighetskartan ärende 106-2004/188 T

Sveafallen är ett välkänt nyckelområde för den geologiska forskningen omkring Ancylussjöns forna utlopp under senare delen av istiden. Idag är området skogsbevuxet, men man kan se spår av isavsmältningen i form av bland annat jättegrytor och flyttblock.

Historik

När inlandsisen drog sig tillbaka för 10 000 år sedan låg stora delar av dagens Sverige under vatten. Ett stort innanhav, Yoldiahavet, dubbelt så stort som dagens Östersjön, täckte stora delar av Svealand och halva Finland.

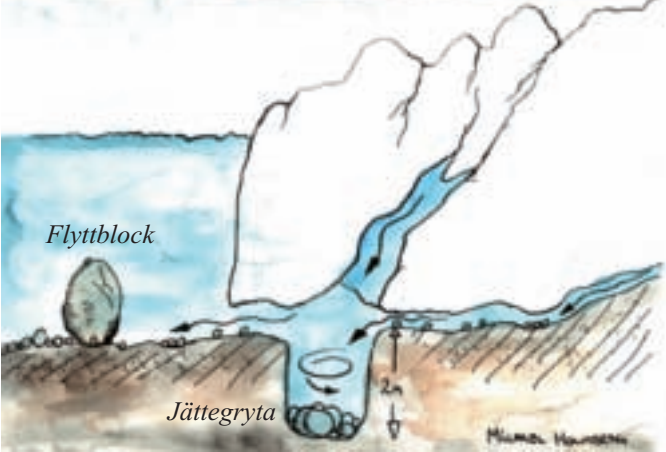
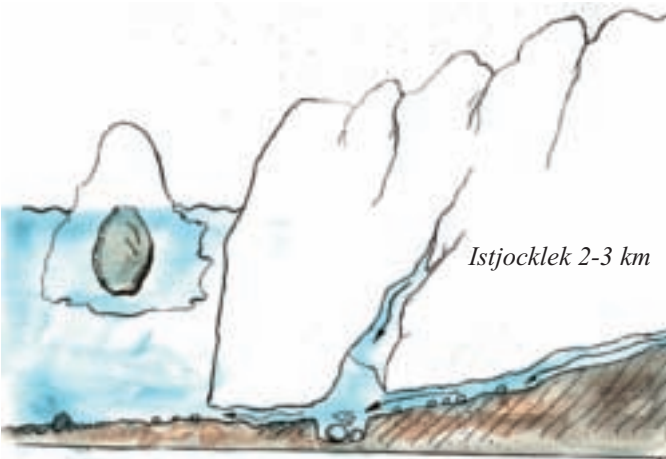
Landet som varit nedtryckt under den 3 000 meter tjocka isen höjde sig successivt. Denna landhöjning, som fortsätter än idag, höjde landytan med 160 meter i Degerforsområdet. Allteftersom landet höjde sig snördes Närkesundet av. Så småningom återstod endast det som brukar kallas Svea älv. Svea älv mynnade ut i Västerhavet, som då gick ända upp i Letälvsdalen, strax söder om Degerfors (se figur 1). Här kolliderade älven med en annan smältvattenälv, Fornletälven, som kom norrifrån. Kollisionen skapade kraftiga vattenvirvlar, som sköljde bort allt löst material, utom de allra största blocken.

Figur 1

Olika teorier

Områdets geologiskt viktiga betydelse upptäcktes först på 1920-talet av professorerna Munthe och von Post. Den tidiga forskningen påstod bland annat att det, på grund av en markant nivåskillnad mellan Ancylussjön och Västerhavet, uppstod kraftiga vattenfall i området. Man gjorde jämförelser med dagens Niagarafall och menade att Sveafallen kunde varit tre gånger så stort som Niagarafallen. Dessa antaganden har sedan lockat mängder av turister. Senare forskning, bland annat av professor Fredén på 1960-70-talet, menar att det inte fanns någon större nivåskillnad mellan haven och att det därför inte var fråga om några egentliga vattenfall.

Figur 2. Flyttblocken har kommit till området infrusna i isberg, så kallade dödisar. När dessa smält har blocken hamnat i landskapet.

I den södra delen av av naturreservatet ligger Bergtjärn.

Jättegrytor

I Sveafallen finns en mängd jättegrytor. En jättegryta bildas genom att större och mindre stenar sätts i rotation av vattenmassor. Dessa stenar kallas löparstenar och skapar en grop genom att mala sig ner i berggrunden (se figur 2).

De flesta grytorna i Sveafallen har antagligen bildats under den senaste istiden då inlandsisen låg över området. Smältvatten störtade då ner i issprickor och rännor för att bilda isälvar under isen, mellan urberget och inlandsisen. Det kraftiga tryck som då uppstod satte stenar i rörelse. De minsta grytorna är bara några decimeter breda skålar i urberget, medan de största är 1-4 meter breda och upp till 8-10 meter djupa. Hittills har över 200 grytor hittats, men varje år upptäcks nya grytor som blottläggs från växtlighet och jord.

Knärot växer i Sveafallen.

Vad kan man se

I naturreservatet kan man se fem strömrännor där Svea älvs vatten antas ha runnit ut mot Letälven. Särskilt påtagliga är Domedagsdalen och Bergtjärnsrännan. Domedagsdalen är den djupaste rännan av de fem. Den har på sin västra sida en brant klippvägg med en högsta punkt på 17 meter ovanför marken.

I den södra delen av reservatet, vid Bergtjärn, finns Bergtjärnsrännan. Där skjuter en hög och lodrät klippa ut över tjärnen. I detta område finns också vattendelaren (med sin lägsta punkt i området) mellan Östersjön och Skagerak.

I Domedagsdalen finns en brant klippväg med en högsta punkt på 17 meter ovanför marken.

Vandringsleder

Det finns vandringsleder med varierande längd och svårighetsgrad i naturreservatet. Den korta slingan genom Domedagsdalen är ca 1,4 km lång och den är lätt att gå. Den längsta runt Bergtjärn och vattendelarpunkten är ca 5,3 km lång. Den är i sin södra del kuperad och mer svårgången. Vandringslederna och jättegrytorna är utmärkta med en orange markering på träd och klippor. Om man utgår från stora parkeringen vid Kulturcentrum Berget, längst i norr, kommer man efter ca 50 meter fram till informationen och vandringsledernas startpunkt. Vid Berget finns ett informationsrum om naturreservatet Sveafallen.

Området i Domedagsdalen är handikappanpassat och rullstolsburna kan nå området från järnverkets parkeringsplats, strax norr om dalgången.

Naturen & växtligheten

Naturen vid Sveafallen består av barrskog, dominerad av tall, som växer på hållmark. I några delar av området sköts skogen genom aktiva åtgärder för att hålla öppet så att man får en god sikt och överblick över området. Övrig skog lämnas för fri utveckling. Bergglim växer sparsamt på några hållmarker. Även knärot har en säker växtplats i närheten av Grytområdet. Inom Sveafallen finns också några skogsbevuxna sankområden. I den södra delen av reservatet är mark och stenar täckta av mossor. Där kan man uppleva en ”John Bauer-inspirerad trollskog”.